

Albert
Cossery

Ambice
v poušti

INSTITUT
FRANÇAIS
PRAGUE

Cet ouvrage a bénéficié du soutien des Programmes d'aide à la publication de l'Institut français.

Tato kniha vychází za pomoci programu na podporu publikační činnosti Francouzského institutu.

Tato kniha se těší podpoře Nadace Český literární fond.

© Éditions Gallimard, 1984

© Rubato, 2018

Translation © Eva Balcarová, 2018

ISBN 978-80-87705-68-1

I.

Zatímco se miloval s Gauharou – dívkou sotva patnáctiletou, avšak obdařenou nevšední smyslností –, usoudil Samantar, že je načase osvětlit záhadu bombových útoků, ke kterým už nějakou dobu ve městě docházelo a které svým hlasitým třeskotem povzbuzovaly jízlivost chátry lačnicí po jakékoli zábavě, byť by měla být vražedná. Zprvu ho ten podivný rámus nijak zvlášť neznepokojoval; v každé době se najdou lidé, kteří mají odpor ke klidu a míru a živí v sobě bláznivé revoluční naděje. Nevěnoval jim pražádnou pozornost, počítaje s tím, že následná únava neoddělitelně spjatá s jakoukoli formou činnosti ty zbytečné a směšné projevy násilí ukončí. Navzdory této všeobecné pravdě však útoků výrazně přibývalo, jako by strůjci té revoluční parodie vlastnili nevyčerpatelné zásoby munice. Podomácku vyráběné výbušniny doposud nikoho neusmrtily; pouze zničily několik bezvýznamných nemovitostí a bylo zjevné, že jejich použití je součástí scénáře spíše provokativního než tragického. Samantar si nedokázal představit žádného revolucionáře, který by byl schopen vyvolat vzpouru právě

tady, na tom bezkrevném a nezpochybnitelně chudobném kousku pouště, kde by dělba bohatství byla jen směšnou fraškou. To se přičilo zdravému rozumu. Vrozená lhostejnost a nechť zabývat se záležitostmi tohoto světa byly by ho určitě odradily od úmyslu stavět se do cesty zhoubným experimentům několika málo opovázlivců, nebýt hrozby, že opakující se výbuchy promění v chaos onu zázračnou harmonii, jíž se emirát těšil – jeho do hloubky vyprahlá půda byla totiž prosta veškeré ropy; blažená vyprahlost tak od něj držela dál šakaly z nadnárodních společností, neustále číhající na to, kde planetě pustit žilou. Tahle skutečnost nemohla uniknout ani jedincům nebývale prostoduchým; bylo čím dál zjevnější, že laciný terorismus není projevem společenské rozhořčenosti, nýbrž jedním z promyšlených manévřů jakéhosi záhadného spiknutí.

Rázně se odtáhl od své společnosti, překulil se na záda a začal v paměti pátrat po osobách, které podle něj propadly neuváženému idealismu a které by se, ať už nedopatřením, či z rozmaru, na tom nesmyslném vpádu násilí mohly podílet. Dívku to vyvedlo z míry, okamžik ještě zůstala vyzývavě ležet, ale pak se uvolnila a hlasitě si povzdechla, dávaje tak najevo své neuspokojení. Samantar to pocítil jako výčitku, kterou se však rozhodl v tichosti přejít.

Zdálo se mu nepředstavitelné, že by v Dofě, hlavním městě emirátu, bez jeho vědomí a aniž by postřehl sebe-menší náznak, vzniklo nějaké podvratné hnutí. Jakožto bystrý pozorovatel, těšící se neomezenému množství volného času, dokázal Samantar zaznamenat vše, co se mezi

neobyčejně družnými místními, kteří se bez zábran vytahovali se svými tajnostmi a spory v kavárnách i na ulicích, napovídalo. I kdyby dodržela všechna nezbytná opatření, neměla tu žádná zločinná organizace nejmenší šanci zůstat nepovšimnuta – o jakékoli bezvýznamné a zdánlivě nevinné příhodě či jen mihnuvší se podezřelé osobě vědělo ihned celé město a lidská představitost je náležitě zveličila. V Dofě se vyskytovalo hned několik jedinců nesnášejících všechny druhy vlády, Samantar však věděl, že tihle nenapravitelní kritici zaběhnutých pořádků se (stejně jako on sám) pomyslení na násilí dávno vzdali. V místní oáze, sice žalostné, ale těšící se ve své ubohosti svrchované vládě míru, zdálo se jim veškeré násilí nevhodné. Kde nic není, ani smrt nebere. V ekonomicky strádající zemi měla lidská podlost pochopitelně určité meze, nebylo však radno zapomínat na to, jak se místní dokázali v tomto ohledu překonávat, když se těšili hmotné podpoře a spojenectví zahraničních lumpů zcela jiného formátu; a bylo lákavé přičíst rozhodnutí narušit ten rajský klid bandě místních provokatérů, těžících ze spojení se s cizí mocností a z její hmotné podpory. Samantarovi se ovšem tak ukvapený závěr nezamlouval; připomínal až příliš často popisovaný scénář předpokládající značné zisky, který však v této části poloostrova nepřicházel v úvahu. Když vyšlo najevo, že půda emirátu neobsahuje ani kapku ropy, přestala se o ni imperialistická velmoc, šířící svůj politický vliv napříč ostatními státy zálivu, zajímat. K čemu tedy taková provokace? Samantar byl přesvědčen o tom, že chudoba poskytuje zemi jedinou ochranu před dravci, kteří ať už

ozbrojení, nebo ne, číhají na sebemenší příslib kořisti, aby se jí okamžitě zmocnili, rozsápali ji a následně nechali hnit. Děkoval nebesům za to, že se narodil na téhle chudé pouštní zemi, prosté veškerých vzácných surovin, a navíc dostatečně odpudivé, aby všechny ziskuchtivé jedince odradila.

Na celé záležitosti bylo nejpozoruhodnější to, že se k útokům hlásilo takzvané „Hnutí za osvobození zálivu“, organizace zcela neznámá, jejíž nedbale vytištěné letáky, sepsané zřejmě nějakými nevzdělanci, na sebe upozorňovaly překonanými revolučními hesly, z nichž bylo cítit urputnou dřinu nových stoupenců hnutí, kterým bylo za tuto práci nadmíru štědře zaplaceno. Četba té mstivé prózy mohla být povedeným zdrojem zábavy (a Samantar měl sklon vybuchnout smíchy, kdykoli měl co dělat s nevyzpytatelnou a mnohotvárnou lidskou hloupostí), pokud by tak nejapné jednání nevěstilo pro emirát zásadní katastrofu. Dětinská chvástavost letáků usvědčovala jejich autory z hluboké neznalosti zdejšího místopisu a zmíněných skutečností, zdálo se, že se při jejich sepisování inspirovali revolučními příručkami jakési mytické epochy a země. Územní význam ani politická situace regionu nenasvědčovaly, že by k podobným výstřednostem mělo docházet. Tato část pouště sice až dosud zůstávala stranou zářného blahobytu sousedních emirátů, avšak každým dnem se mohla stát peklem na zemi; ti samolibí a navíc nevzdělání šílenci mohli feudální, ale laskavou vládu hravě proměnit v krvavou tyranii. Samantar jim to měl za zlé především proto, že ho tak stavěli před nutnost začít jednat v rozporu

s jeho ušlechtilými zvyky a touhami. Jak se má oddat milování, když se za dveřmi chystá katastrofa takového rozsahu? Díky až triviální prostoduchosti, která tomu podivnému spiknutí vévodila, si alespoň mohl být jistý, že se na něm nikterak nepodílí nikdo z okruhu jeho úctyhodných známých. Třebaže mu toto drobné uspokojení poskytlo duševní útěchu, v určitém smyslu mu bralo odvahu; ve svém pátrání byl odsouzen slepě tápat v oblasti pro něj neznámé a plně nečekaných nástrah. S hořkostí pomyslel na to, že pokud by chtěl ten neposkvrněný kousek pouště uchránit před rozsáhlým pustošením, ke kterému docházelo napříč kontinenty, bude muset mrhat energií jindy cele vyhrazenou požitkům, narušit slastný rytmus mírumilovného rozjímání a podrobit vlastní prozíravost tvrdé zkoušce. Přesto se dokázal se vším smířit, neboť tento úkol mu příslušel více než cokoli jiného. Ve hře byla záchrana čehosi výjimečného – pojetí života tak prostého, že ho většina populace nebyla s to pochopit.

Na okamžik ho rozladila dívčina přítomnost. Nehýbala se a nohy i ruce ponechávala v nezaměnitelné poloze milostného rituálu; zdálo se, že zvažuje své vyhlídky na další slast a čeká na nové laskání jako na smilování. To předčasně vyspělé dívčí tělo, které jako vzácný dar prozřetelnosti leželo po jeho boku a které si tolik přál donekonečna milovat, mu bránilo v tom, aby se soustředil na záhadný vývoj dramatu, na němž závisel budoucí klid nejen jeho samotného, ale i jeho lidu. Leželi na matraci spočívající přímo na dlážděné podlaze a jejich nahá, potem

smáčená těla třpytící se v šeru připomínala trosky vyvržené mořem. Plachty žhavého vzduchu v místnosti se stěnami obilnými vápnem ztěžkly a vytvořily nad nimi nehybný příkrov, jenž každý jiný pohyb než milostný stavěl v tom úporném dusnu na roveň šílenství. Samantar ovládl svou malátnost, překonal trýzeň pramenící z nutnosti opustit milenkou a vstal. Nejistým krokem náměsíčného postupoval místností, uchopil ručník, ovázal si jej kolem beder, poodtáhl plátěný závěs, za nímž se skrývalo francouzské okno, a vstoupil na terasu zalitou oslepující září slunce. Bydlel v malém patrovém domě, chatrné stavbě z neomítnutého kamene, nacházejícím se na kopci na samém okraji města, z boku chráněném starým datlovníkem, jehož dlouhé listy vytvářely široko daleko jediný stín. Terasa se tyčila nad zátokou, jejíž modrá voda se v odrazech slunce třpytila jako rozpálený drahokam zasazený do zlatého písku pobřeží. Nehybné obrysy obřích tankerů na obzoru, zdáli vypadající jako nevinné miniatury, pluly ke krutým hemisférám, boky obtěžkané nákladem látky nezbytné k dokonalým genocidám. Rybáři v posvátném tichu opravovali sítě roztažené na pláži a skromnost jejich gest symbolizovala převahu míru nad marným lidským pachtěním. Celá krajina jako by ve žhavém odpoledním slunci zkameněla; její neměnná a nedotknutelná krása zdála se být zcela lhostejná k pomalému, staletému běhu času. Samantar se zachvěl, když se jeho zpocené kůže dotkl lehký, sotva postřehnutelný vánek. Při pohledu na tu krajinu ho pokaždé zaplavil pocit

nezměrného blaha, jako by mu prozíravý osud udělil výsadu být jeho jediným, nenasytným svědkem. Konejšivý pocit pýchy pramenil z konkrétní skutečnosti; všude jinde byl totiž onen okouzlující klid a neměnná přívětivost pouhou vzpomínkou. Všude jinde zmařil dojemnou přírodní scenerii průmyslový despotismus, a nechybělo mnoho, aby se i místní krajina stala vyhlášenou smrdutou oblastí. Chtěl-li se o tom člověk přesvědčit, stačilo otočit hlavu; v oparu horkého vzduchu mohl zpozorovat kovovou konstrukci vrtné věže rezivějící na slunci, tyčící se v poušti jako posměšný pomník. V tetelícím se vzduchu se vlnila jako smyslné boky břišní tanečnice, která působením jakéhosi kouzelníka povstala z písku. Pozůstatky někdejších ropných průzkumů, jež skončily nezdarem, se staly místem setkávání městských dětí, které se tu věnovaly napínavým a nebezpečným hrám. Nikoho zatím nenapadlo věž odstranit, její přítomnost živila ve vysokých vládních kruzích pověru, že tento symbol ropných polí dokáže přivábit černé zlato, které jednoho dne vytryskne v plné síle. Někteří ze zatvrzele optimistických hodnostářů přicházeli čas od času k té pohanské modle rozjímat, horečně drtili mezi zuby příhodné modlitby a zase odcházeli s vírou v lepší budoucnost. Samantar k tomu přízraku vrtné věže, již její majitelé opustili, choval jen vděk a náklonnost, byla hmatatelným a nezvratným důkazem porážky nenáviděného nepřitele, oné imperialistické velmoci odpovědné za všechny hanebnosti. V duchu jásal při pomyšlení, že tenhle mastodont moderní techniky, jistě

nesmírně nákladný, slouží leda tak ke zpestření zábavy bandě otrhaných uličníků. Byla to nečekaná odvěta vyděděnců za kšeftařskou nadutost.

Samantar měl největší hrůzu z toho, čemu západní technokraté ve své výstřední mluvě říkají hospodářský rozmach. Bývalí kolonialisté si pomocí této magické formulky snažili udržet kořist tím, že zaváděli konzumní hysterii u národů, které neměly potřebu svou přítomnost na zemi dokazovat vlastněním automobilu. Chvilí naivně věřil tomu, že tito živitelé nejhorších pudů i s celou svou zásobou mizerného zboží (dobrého leda tak k rozptýlení opožděných dětí) nadobro odešli. To je ovšem neznal. Teď tu byli znovu, tentokrát navlečeni do nových hadrů, přestrojeni za dobrodince rozvojových států, kteří vzbuzovali dojem, že jim chtějí pomoci vytěžit z jejich půdy bohatství. Ve skutečnosti je však chtěli jen lépe a zákeřněji okrást.

Rozčarování ropných společností nad půdou emirátu působilo Samantarovi více radosti, než kolik mohl člověk od osudu reálně očekávat; přesto zůstával nadále obezřetný, z vlastní zkušenosti věděl, že tahle zlotřilá sebranka se nikdy nevzdává kořisti – i kdyby jí měla být jen mrtvá krysa –, jestliže cítí, že z ní může mít sebemenší prospěch. Vychutnával si své vítězství, ne však bez obav – žil ve strachu, že nynější klid může být jen dočasný. Výsledky, k nimž inženýři dospěli, nebyly nutně nezvratné; tihle inženýři mohli být pitomci a jejich diplomy – kterýkoli osel byl s to si nějaký diplom opatřit – jen bezcenné kusy papíru. Nové pokusy, vedené mazanějšími nebo jen štěstím obdařenějšími

inženýry, mohly místo ropy přinést nějaký jiný objev. Některé náhody mívají katastrofální následky. Samantar se měl na pozoru před vším, co mohla ukrývat země pod jeho nohama, tím spíše, že bezostyšní vykořisťovatelé byli za dveřmi. Sousední emiráty, jež měly to neštěstí, že vlastnily značné a nezpochybnitelné zásoby ropy, už napadli. Beze všech skrupulí a vedení vidinou osobního prospěchu pokorili vznešené pokolení a proměnili ho v ubohé nádeníky pokryté špínou po vzoru chudiny úpící v temnotách jejich průmyslových velkoměst. Výměnou za potupnou mzdu ztratili hrdí nomádi svou noblesu a svobodu; byli odsunuti do mizerných příbytků a zmáháni nesmyslnými a stále se množícími hmotnými starostmi, o jakých doposud neměli ani zdání. Ti, kteří poznali věčnost obzorů, průzračnost nebe nad zelenými oázami a blahodárná probuzení pod svými stany, stali se vyhnanci ve vlastním království. Samantar často litoval osudu oněch nešťastníků, z nichž ambiciózní magnáti nadělali řady otroků bezduché cizí mocnosti, nejproradnější a nejúplatnější mezi všemi národy. Ale zatímco se tyto zástupy poslušné pravidel barbarské etiky dostávaly na scestí, v Dofě chudoba ponechala životu jeho lenivý běh a lidé se tak bez ponižujícího úsilí mohli dál věnovat blahodárným činnostem – rybolovu, pěstitelství a hrdě a netknutě provozovanému řemeslu. Odmítnutí úpadku se u místního lidu projevovalo především tím, že nadále užíval lidskou mluvu. Tato řeč měla pro Samantara nebývalé kouzlo; všude na světě ji nahradil zpotvořený jazyk, sesbíraný na smetištích obchodu a reklamy, jazyk,

který s člověkem neměl nic společného a z něhož byla vyloučena veškerá emoce či cit.

Třeštivý neklid sousedních emirátů a jejich lidu, navždy zbloudilého v koloběhu spotřební ekonomiky, ještě násobil jeho požitek z majestátního klidu krajiny, která se před ním rozprostírala. Klid zdánlivě neporušitelný, avšak záludně ohrožovaný mocným řízením osudu, přinášel svědectví prastaré moudrosti a šířil ušlechtilé ponaučení. Jakákoli událost, která mohla způsobit jeho zkázu, představovala pro Samantara osobní urážku. Cítil se povolán k veledůležitému úkolu – určit pohnutky a totožnost vrhačů bomb velebících onu melodramatickou revoluci, dříve než se rozběhne policejní represe a příliš slabá vláda se začne dovolávat pomoci u imperialistické velmoci, jejíž síly, neštítící se žádného zločinu, číhaly v okolí jako divá zvěř připravená se zahryznout. Nezanechal univerzitních studií a neodmítl místo vysokého úředníka ve správě – byť byl v příbuzenském vztahu s vládnoucím starým emírem – proto, aby teď přihlížel, jak nějaká horda ničemů přesvědčená o vlastní výjimečnosti svým primitivním jednáním pustoší věčný klid zdejší pouště. Mnohé podoby této invaze měl ještě v živé paměti z dob, kdy emirát podlehl ropnému preludu a na jeho území se jako vosy na med vrhly těžební společnosti a jejich nesčetní přísluhovači. Arogantní sebranka hrdá na svou technologii šířila svou neblahou nauku ponižujíc a pošpiňujíc vše do posledního zrnka písku. Jejich vrtná zařízení byla v chodu dnem i nocí, a aniž vynechala jediný kout území, znečišťovala

ovzduší zhoubnými výpary, jaké vytvářejí technické civilizace odsouzené ke zkáze. Samantarovi bylo po několik měsíců nesnesitelně úzko, nevěděl, jak zažehnat mor ještě hrozivější než všechny epidemie, které starověkem počínaje v průběhu staletí vyhubily celé národy. Potom nastal ten slavný okamžik, kdy si zloději uvědomili, že se ve svém kalkulování přepočítali a že ani celá jejich dokonalá mašinerie není s to zázrak uskutečnit. Mohli si nakrásně opatřit nejdůmyslnější stroje a nejpověstnější a nejnadanější odborníky, narazili však na zatvrzelý odpor svárlivé přírody. Nevrlé a s rozmrzelostí zase odtáhli do končin příznivěji nakloněných jejich nevléčitelné megalomanií a zanechali za sebou své šunty a nevzdělance žalostného původu. Samantar tehdy u příležitosti porážky petrolejářského monopolu uspořádal pro několik přátel velkolepou oslavu, jako by se jednalo o ukončení bojů za svobodu. Tehdy ale ještě zdaleka nemohl předvídat, že se v samém srdci emirátu zrodí teroristická organizace a on se bude muset za těchto okolností ujmout nevděčné role.

Náhle ucítil, že na něm spočívá cizí pohled; rychle se otočil a po těch znepokojivých úvahách s uspokojením znovu spatřil tvář, na niž mohl pohlédnout beze stopy nenávisti, patřila totiž bytosti, která se ještě skromně dokázala radovat z mála a pro niž láska představovala jedinou pozemskou ctížádost. Měla na sobě lehounké, zářivě žluté šaty a dlouhé černé vlasy jí zakrývaly ramena. Gauhara stála ve dveřích na balkon, v dojemném postoji ženy trýzněné nezkrtnou vášní, který tolik kontrastoval s jejími

způsoby holčičky sotva odrostlé dětství. Zkoumala Samantara vážnými očima a s děsivou neústupností trosečníka zkoumajícího obrysy domnělého břehu, jako by se k němu upínala všemi touhami a sny triumfující puberty. Když ho tak upřeně pozorovala, měl dojem, že dosahuje vrcholu veškerého poznání a proniká do vesmíru, v němž neexistuje pýcha a kde se všechny lidmi vymyšlené, nesmyslné záhady rozpustily v jediné neopakovatelné hmotné skutečnosti. Jakési nekontrolovatelné impulzy ho zároveň vybízely k tomu, aby na ty ubohé revolucionáře i s jejich směšnými bombami zapomněl; palčivý pocit nebezpečí, jež emirátu hrozilo, neústupnost a odříkání, které si od něj toto nebezpečí žádalo, mu však zabránily tomuto pokušení podlehnout. Dlouze na dívku pohlédl, s hořkým pomyslením na to, že se od ní bude muset vzdálit kvůli malichernosti, jež nemá pranic společného se skutečným životem.

– Měla bys už jít. Odpoledne nebudu doma, mám nějaké povinnosti ve městě.

Smutek prostupující jeho slovy dívku vyplašil, dokázala totiž neomylně rozpoznat i tu nejmenší odchylku v jeho hlase.

– Vypadáš podrážděně. Cítím, že tě něco znepokojuje, a chtěla bych vědět co. Ráda bych se od tebe všemu naučila.

– Nemám tě už čemu učit, usmál se Samantar. Když jsem tě potkal, všechno už jsi znala.

Zavrtěla hlavou a nasadila dětský výraz, který prozrazoval, že se mylí a že se od něj má ještě hodně co učit.

Ten výraz Samantara pobavil a pokynutím ruky jí naznačil, aby přišla blíž; chtěl se s ní spojit a alespoň skrze letmý dotek nasát jako zázračný parfém její svěžest, než se pustí do té nenáviděné povinnosti, která na něj čekala. Rozběhla se za ním po žhnoucí terase, bosýma nohama hopsala přes rozpálené dlaždice a nakonec se schoulila na jeho hrudi. Samantar ji objal a začal ji ochranně hladit po vlasech; stále pro něj byla tím nevinným stvořením, které je třeba chránit před hanebnostmi nelítostného světa. Gauhara však zdaleka tak nevinná nebyla. Na tom, že už všechno znala, bylo něco pravdy, věděla totiž to podstatné o lidské prohnitosti a jejích nejvřelějších představitelích. Samantar tak byl ochuzen o potěšení vštípit jí některé základní pravdy týkající se lidstva; pravdy, které by pak dlouhé roky – a když už by bylo příliš pozdě – odhalovala a prohlubovala. Zpočátku pociťoval jistou rozmrzelost, jako by pohrdla nejdůležitější částí jeho osobnosti; neboť naučit mladou bytost odkrývat pokřivené mechanismy globálního podvodu považoval za okázalý dar, jehož hodnota se vyrovnala veškerému zlatu, které po staletí hromadila barbarská impéria. Nějaký čas to vnímal jako jistou vadu jejich vztahu, potom si však na ono vrozené vědění zvykl, a solidarita, která se tak mezi nimi vytvořila, byla prosta všech pochybností a rozepří, jaké obvykle rozdělují generace. To, co znala, pocházelo z oblastí, které profesori i školní příručky přehlíželi a jež jí nemohla vštípit žádná škola ani univerzita. Jejího otce, soudce a člověka přísného a omezeného, by ranila mrtvice, kdyby jen tušil, kolik vzpurnosti má v sobě

jeho dcera a jak nezměrné opovržení chová k jeho zásluhám a postavení. Tento zázračný charakter, který hlupáky naplňoval zděšením, Samantarovi učaroval, jako by objevil květ rašící z bláta. Gauhara vyrostla v dusivém sevření tradic a předsudků, zdálo se však, že ji s ostatními členy rodiny pranic nespojuje. Samantar si znovu připomněl ten den, kdy se poprvé setkali; bloumala po tržišti ve svém školním úboru a okukovala látky a šperky vystavené na pultech stánků, jako by byly jednoduše součástí přírody, a její chůzi zahálčivé princezny ani na okamžik nenarušilo pomyslení na to, že by je mohla vlastnit. Udržovala si odstup hodný filozofa, který prochází ulicí lemovanou honosnými paláci, bez špetky závisti obdivuje jejich kupole a portiky poseté drahým kamením, a zase odchází, obohacený ve své chudobě vši spatřenou krásou. Samantara okamžitě uchvátila a zpovzdálí ji sledoval, poháněn neodolatelným nutkáním ji poznat a milovat. A když pak, vyhýbaje se davu nakupujících, našel vhodnou příležitost, aby ji oslovil, ohromila ho několika moudrými větami, jimiž mu odpověděla. Z těch prostých slov bylo zjevné, že se hanebností světa a jeho pokryteckou morálkou nenechala oklamat.

– Nebudu ti nic skrývat, řekl po chvíli a povolil objetí. Něco mě opravdu znepokojuje.

– Řekneš mi co?

– Týká se to klidu emirátu. Jen těsně jsme unikli ropnému prokletí, to víš. Jsme malá chudá země a ničemové z celého světa nás nechávají na pokoji, protože si na nás nic nevezmou.

– Já vím, to už jsi mi vysvětloval. A co se na tom změnilo?
– Mám zkrátka pocit, že jisté osoby se ze všech sil snaží
tenhle klid narušit.

– Máš na mysli ty bombové útoky?

– Ano. Mám za to, že tyhle útoky jsou jedna velká
provokace, a jsem pevně rozhodnutý odhalit tu bandu
lumpů, kteří chtějí rozpoutat násilí a dost možná i něco
horšího.

– Ty víš, o koho jde?

– Nemám ponětí, a právě to mě zneklidňuje ze všeho nejvíc.
Musím zjistit, kdo za nimi stojí a co mají za lubem.

Odmlčel se a přes šaty polaskal dívčina ňadra, oči
upřené k neměnné, sluncem zalité krajině, připomíná-
jící kouzelnou, pro lásku stvořenou kulisu; nato propadl
hrozná beznadějí, jako by to mělo být naposledy, co ji vidí
v její pokojné celistvosti, než se promění ve vražednou a kr-
vavou scénérii. Nevědomky sevřel ruku v pěst, až dívka pod
jeho stiskem zaúpěla. Znepokojeně zašeptala:

– Ta věc tě asi hodně zaměstná.

– Obávám se, že ano.

– Ale milovat se budeme pořád?

– Samozřejmě, holčičko. S tebou se budu milovat i v pekle.
Teď už ale musíš honem domů.

– Nespěchám. Chci tě ještě poslouchat. Když mluvíš,
jako bych naslouchala jedinému jazyku, kterému rozumím.
Ostatní jen vydávají mně nesrozumitelné zvuky. Jejich
tlachy se mi hnusí.

– Nevšiml si tvůj otec, že často nebýváš doma?

– Zapomínáš na to, že jsem jen malá holka a že můj otec by se o život malé holky zajímal jen stěží. Není jako ty.

O této mezeře v rodičovské mentalitě napříč všemi zeměpisnými šířkami Samantar věděl. On měl mladé dívky rád – jednak to bylo dáno přirozenou náklonností (ženy ho nudily, neboť už nasáčky mužskou hloupostí), jednak proto, že pro ně bylo snazší volně se pohybovat, aniž by přivábily pozornost zbožných mravokárců, příliš hloupých na to, aby dospívajícím dívkám přiznali smilné choutky. Dohlíželi na dospělé a zapomínali přitom na školačky, zvrhlejší a méně vystrašené z potenciálního skandálu. Pro Samantara to byl způsob, jak si bez mrzutosti dopřávat milostných dobrodružství v prostředí zcela nepřátelském k postrannímu páření; stačilo jen směle využít slepoty svých spoluobčanů.

– Za pár let, pokračovala Gauhara, budu jen stěží moci chodit ven tak jako teď. Ale co na tom, to už tě nebudu zajímat. Budu pro tebe moc stará.

Vážnost, s jakou dívka předvíдалa pravděpodobnou budoucnost jejich vztahu, Samantara dojala.

– Pro mě nebudeš nikdy stará, řekl. Zůstaneš stejně nezníčitelná jako místní krajina. Já však musím začít rychle jednat. Pokud se mi nepodaří překazit plány těch proklatých vrhačů bomb, hrozí téhle krajině zmar.

– Jak hodláš postupovat?

– Ještě nevím. Porozhlédnu se po městě a ono se určitě objeví něco, co mě přivede na stopu. Nejvíc mě ale trápí pomýšlení na to, kolik času ztratím daleko od tebe.

Náhle před ním vyvstala směšnost celé věci. Co když ho zadrží a zavrou do vězení jako hlavního podezřelého, ještě než se vůbec stihne pustit do svého pátrání? Každý ve městě ho znal a věděl, s jakým zápalem odsuzuje lži, na nichž stojí celý sociální systém. Copak to nebylo dostatečným důvodem, aby ho měli za strůjce toho zhoubného podniku? Pročpak ho v souvislosti s útoky ještě nikdo nezadržel nebo alespoň nevyslychal? Na postoji policie, jindy tak dychtivé se vyznamenat, bylo cosi podezřelého. Napadlo ho, že čas mučitelů se nakonec přiblížil. V dobách ekonomického snu byli někteří strážníci, vybraní pro své sadistické sklony, školeni v mučení instruktory imperia-
listické velmoci přímo na jejím území a v zařízení k této disciplíně speciálně určeném. Členové této jednotky, mohlo jich být tak šest (chudoba emirátu povýšení dalších sadistů oddálila), se po návratu mohli ukousat nudou a nezaměstnaností, k níž byli odsouzeni, jim drásala nervy. Občas mohl člověk některého z nich spatřit – dali se totiž rozpoznat díky jakési chmurné otupělosti, která se drží katů i ve chvílích volna –, jak za stolem v kavárně svědomitě cupuje mouchu či švába, jen aby nevyšel ze cviku. Bylo však nad slunce jasné, že je tahle neškodná zábava nemůže uspokojit a že hoří touhou uplatnit svůj talent na nějakém houževnatějším exempláři. Podle toho, jak se věci vyvíjely, zdálo se pravděpodobné, že podezřelí nebudou muset dlouho čekat, aby se obeznámili se špičkovými technikami mučení importovanými ze Západu.

Albert Cossery

Ambice v poušti

Z francouzského originálu *Une ambition dans le désert*
vydaného nakladatelstvím Gallimard v Paříži roku 1984

přeložila Eva Balcarová

Odpovědný redaktor Jiří Kettner

Jazyková korektura Petr Janus

Obálka a grafická úprava OFICINA

Sazba JT

Vydalo nakladatelství RUBATO v Praze roku 2018

Vytiskla TISKÁRNA PROTISK, s. r. o., České Budějovice

První vydání

ISBN 978-80-87705-68-1

RUBATO

Sarajevská 8

120 00 Praha 2

www.rubato.cz

studio@rubato.cz